

RAST

da občutim v sebi le eno veličast vesoljstva tihega
da občutim v sebi le eno veličast vesoljstva tihega
da občutim v sebi le eno veličast vesoljstva tihega

8. februar. Dan slovenske kulture. Dan, ki se ga nekateri mladi mogoče najraje izogibamo.

Mladi mogoče istovestimo vsak praznik s pouka prostim dnevom. Torej je bil ta dan do pred kratkim enak dru-

gim, saj nas je buditelka, kot ponavadi, prebudila ob pol šestih, nato dolga pot do šolskega poslopja, dolgočasne ure v šolskih klopih, in mogoče kratka šolska Prešernova proslava. Seveda smo sedeli med publiko le z željo, da bi bilo vsega čim prej konec, da bi lahko odšli domov. To je bil nekoč "naš" dan slovenske kulture. Tako je bilo že na osnovni šoli, potem pa še na srednji. Še sami nismo vedeli, kaj ta dan sploh pomeni, čemu proslavljamo, kaj je sploh "slovenska kultura".

Mladi namreč najraje istovestimo tale izraz z dolgočasnimi proslavami ob Prešernovem dnevu, z mučnim učenjem dolgih Prešernovih verzov na pamet, s spominom na neskončno dolge ure slovenščine, pri katerih je profesorica prebiral Prešernove pesmi in so ji pri tem solze močile blede lica. Samo to je za nas "slovenska kultura"? Samo literatura? Je to omejeno samo na zaprt krog ljudi, tako imenovanih kulturnikov?

Prepričana sem, da je to napačno pojmovanje, ki ga imamo ali smo ga imeli! Kultura vključuje namreč tudi glasbo, šport, običaje, jezik... prav tega se moramo mladi zavedati in temu pripisovati velik pomen. Naša družba sloni namreč na kulturi: prav zaradi tega je ne smemo zavračati, ampak jo moramo še dalje razvijati in jo poudarjati.

Sedaj je ta dan pouka prost dan. Ali je to odločitev posameznika ali skupine ljudi na šoli, to je meni neznano. Žal pa sem prepričana, da ne bomo mladi zaradi tega spremenili pristopa do tega praznika. Mogoče si ga bomo z lahkoto zapomnili, češ da je dan, ko se doma lahko naspimo in nam ni treba vstajati že zgodaj zjutraj.

V svetu, ki nas obdaja, ima namreč mladina večinoma druge interese, druga zanimanja; večina mladih ni sodeložena pri kulturnem in javnem življenju, nima več idealov, ki bi jo bodrili, da se bori za ohranitev slovenskosti zamejstva. Na šolskih hod-

nikih, na trgu, v baru lahko slišimo le italijanske pogovore; večkrat se mi celo zdi, da je nekatere sram pogovarjati se v slovenščini.

Nekoč pa so bili prav mladi tisti, ki so imeli visoke ideale, ki so želeli na tem malem predelu slovenske zemlje uporabljati v vsakdanjem življenju slovenski jezik, ki so poudarjali pomen slovenske kulture, ne samo literarne, ampak tudi

glasbene, ljudske, športne in se za to tudi borili in žal zaradi tega prelili mnogo krvi. Kdo pa bi bil sedaj oni junak, ki bi kaj takega spet ponovil? Mladi nimamo več takih idealov, nimamo več vrednot, za katere bi žrtvovali lastno življenje. Za nas je normalno, če lahko prosto pohajkujemo po mestnih ulicah in uporabljamo slovenski jezik! Ampak žal nekateri sploh ne pomislimo, da nam to omogočajo slavna dejanja tistih junakov, ki so za to izgubili tudi življenje.

Ob Dnevu slovenske kulture bi torej poudarila pomen tega dneva in na splošno slovenske kulture, ki je današnji mladini večinoma tuja. Po kratkem razmisleku sem se sama lahko zavedela, kako so pomembne nekatere vrednote, kako je pomembno, da se proslav udeležujemo. Sama priznam, da mi te ne ugajajo posebno, (predvsem zaradi dolgih govorov slavnostnih gostov), a se zavedam, da je vrednotenje in poudarjanje slovenske kulture v okolju, ki nas obdaja, posebno sedaj zelo pomembno in da smo prav mi mladi tisti, ki bomo morali obdržati vse tisto, kar sedaj imamo, to, kar "smo" si morali nekoč s krvjo pridobiti nazaj. Že samo s svojo prisotnostjo na proslavah lahko torej pokazemo ostalim, da obstajamo, da nam je prihodnost naše slovenske družbe pri srcu in bomo vse, kar so "junaki" pridobili, obdržali in se za to še naprej borili.

Torej vsi na proslave, ko jih že imamo...

Ali ste pomislili, da če "mladih junakov" ne bi bilo, bi bili mi 8. februarja v šolskih klopih in bi ponavljali verze, še bolj dolgočasne od Prešernovih, Petrarke ali Danteja? (op. z vsem spoštovanjem do dveh velikih italijanskih umetnikov.)

Veronika Sossa

KJE SO
DANES
JUNAKI?

Jana Pečar, nagrajenka na likovnem natečaju SKK 2000 in 2001.

RAST 01
februar 2002

VSEBINA

Uvodnik 1
Agorà pod lipo ... 2-3
Priročnik za
zapeljevalce 4
Prometejev ogenj... 5
Ocene 6-8

RAST,
mladinska priloga
Mladike,

34133 Trst,
ul. Donizetti 3

rast_mladika@hotmail.com

Pripravlja
uredniški odbor mladit

Pri tej številki so
sodelovali: Veronika
Sossa, Jana Pečar,
Stefan Pahor, David
Bandelli, Andrej Černic
Sara Magliacane, Petra
Cerego, Jan Gustincic,
Jadranka Cergol, Peter
Raseni, Ivana Mahnič,
Tomaž Susič, Franco
Cigolotti in Breda Susič

Številko sta uredili
Breda Susič in
Jadranka Cergol

Oblikoval
Matej Susič

Trst, februar 2002

Tisk Graphart snc
Obrotna cona Dolina
507/10 - Trst
tel. 040/8325009

V soboto, 19. januarja, se je Peterlinova dvorana zaradi nenavadne postavitve stolov in soočenja mladih na temo multikulturalnosti spremenila v "areno"... **Matejka Grgič, David Bandelli, Niko Tul, Peter Verč, Andrej Černic, Mitja Ozbič in Martina Slavec** so se sproščeno podali v izmenjavo mnenj o tem, če je multikulturalnost nekaj pozitivnega ali negativnega. Nekaj osnovnih pojmov o tem, kaj je multikulturalnost, je udeležencem ponudil Peter Černic na letah, ki jih je razdelila moderatorka Jadranka Cergol. Znati par besed oziroma se učiti nekega tujega jezika, ne pomeni še postati multikulturen. Multikulturalnost je veliko bolj popolno razumevanje in prepoznavanje osebe v dveh ali več kulturah. Kdo naj bi torej bil deležen te multikulturalnosti v našem zamejstvu? Slovenci smo multikulturalni, saj razumemo dva jezika in tudi globlje poznamo kulturo in navade večinskega naroda. Vprašanje je, če so naši someščani italijanskega rodu tudi multikulturalni. V tem primeru bi bolj težko zagovarjali njihovo multikulturalnost.

Debata se je razvijala še ob različnih ocenah multikulturalnosti. Iz enega zornega kota je celotna stvar pozitivna, drugače gledano pa lahko pretirano in sistematično stremenje po multikulturalnosti zamejce pripelje do nekaterih zelo negativnih rezultatov, med katerimi je tudi asimilacija. Ohranjanje identitete manjšine je namreč zelo delikatna stvar. Večina pa se je strinjala, da se mora manjšina, v smislu organizirane skupnosti, odpirati. Postati mora bolj vidna tudi očem večinskega dela prebivalstva. Getizacija je lahko smrtonosni faktor, prav tako kakor pretirano odpiranje in npr. vrivanje italijanščine na slovenske prireditve.

Številno mlado občinstvo se je na večeru dobro vključilo v pogovor. Pri MOSPu pa že razmišljamo o bodočih pogovorih in debatah. Kočljivih vprašanj je veliko in pozitivno je, da se mladi med sabo soočamo in prosto o njih debatiramo.

Štefan Pahor

Nič ni v zamejstvu tako groznega kot pojem "multikulturalnost". Ne veš kako bi jo opredelil, ali je to pozitivna ali negativna vrednota, ali je to sploh vrednota... Zdi se, da nič ne vzbuja takega strahu kakor multikulturalnost. Bolj kot vojna, bolj kot 11. september, bolj kot AIDS. Pri nas ni kuga 20. stoletja AIDS ampak multikulturalnost.

Ta beseda je dobila negativni prizvok, na žalost. Iz strahu.

O tem strahu bi rad govoril.

lahko se hranim z mediteransko dieto in pijem najboljša slovenska vina in imam vse za svoje; lahko sledim najboljšemu nogometnemu prvenstvu na svetu in se veselim, če Slovenija gre naprej; lahko študiram v Trstu in v Ljubljani; lahko poslušam vice o Berlusconi in o blondinkah; lahko se sproščeno pogovarjam dvojezično z dvema različnima osebama in še marsikaj...

Vendar strah ostaja.

Pred čem pa, če zgleda vse zgoraj opisano tako lepo in idilično?

Slovenci v Italiji nimamo domovine. Imamo matico, ki je včasih z nami zelo mačehovska. Pod pojmom domovina si vsak od nas predstavlja nekaj drugega. Mnogi od nas niso slovenski državljani, mnogi od nas niso niti arijski Slovenci, se pravi po krvi, saj izhajajo iz drugega daru - ali nesreče - mešanega zakona.

ln tu pride na dan multikulturalnost v spačeni podobi.

Kdor je multikulturen je asimiliranec, izdajalec, zamejski Judež. Toliko, da si Slovenci v Italiji včasih ustvarimo pojem zamejec - ki vsebuje narodnost (zamejsko), jezik (makaronščino) in politično izbiro (belordečo), da bi prekrili svojo kromozomsko dvojnost oziroma multikulturalnost. Hočemo na vsak način biti Slovenci v pravem, čistem, arijskem pomenu besede, ko pa vemo, da nam to ni čisto popolnoma mogoče, ker živimo v drugačnem ambientu, na čudovitem stičišču dveh in več kultur. Bolj kot na multikulturenem področju, na interkulturenem.

Prav bi bilo, ako bi pojem multikulturalnost zamenjali s pojmom interkulturalnost. V nas se italijanska in slovenska kultura prepletata - intera-

(dalje)

1 Fonda, Pavel: Multikulturalnost - dileme neke manjšine; v: Izzivi, zbornik 31. študijskih dnevnov Draga 1996, DSI. Trst 1997.

MULTIKULTURNOST VZBUJA STRAH

Slovenci, ki živimo v Italiji in smo se tu rodili, šolali, se hranili, skupaj popivali in se kulturno ali/in športno udeleževali imamo že v genih zapisano multikulturalnost.

Ta je sicer skrita, nerazpoznavna. Pride na dan le v tistem času, ko se moramo odločati ali bomo Slovenci, ali bomo Italijani ali bomo kaj drugega. Kot da bi bila odločitev možna...

Sicer imam kot Slovenec v Italiji velik dar. Morda za nekatere je to nesreča, vendar:

Pred debato o multikulturnosti (zgoraj) so se mladi okrepčali na zakuski, ki so jo pripravili člani MOSP-a (na sosednji strani).

girata. Včasih pride do takih kulturnih izmenjav, da obe kulturi vsrkata prvine druge. Po besedah psihologa Pavla Fonde: "V polni izmenjavi na vseh nivojih, kakršno označuje multikulturnost, vsakdo nujno nekaj tujega sprejme vase, kar seveda tudi vpliva na njegovo identiteto."¹

Strah pred izgubo identitete je pri nas torej upravičen. Nima domovine ne državljanstva, čutimo se od večine ogroženi, imamo desničarsko vlado...

A razlog za strah, so po

mojem mnenju še vedno nezadostni.

Multikulturnosti oziroma interkulturnosti se boji tisti, ki ni gotov vase. Ki podzvestno ne čuti svoje identitete globoko v srcu, ki se ne zaveda koliko trdno silijo njegove korenine. Če vem, da sem (v našem primeru) Slovenec, ker to čutim, ker tako mislim, ker v tem jeziku "ljubim", mi ne bo problem spletati vezi, ne da bi pozabil kaj sem. Mi ne bo problem biti dvojezičen in ljubiti svoj jezik, ne samo ker je moj, ampak predvsem ker je tisti jezik, tisto mišljenje, ki izhaja iz moje notranjosti, iz najbolj intimnega dela mene samega. Iz mene samega.

Ker študiram literaturo in sem vanjo zaljubljen, dovolite mi da vam ob zaključku tega razmišljanja ponudim dve človeški pesniški usodi, ki z multikulturnostjo imata kar precej opravka. Nazim Hikmet, turški pesnik, ki je Turčijo ljubil z vsem svojim bitjem in bil od nje obsojen na 38 let zapora, v katerih je ni

nehal ljubiti, bil iz nje izgnan, naselil se je v takratni ZSSR in tam tudi umrl. Komunist, kajpada. Nekoč je zapisal: "moje pesmi so tiskane v tridesetih - štiridesetih / jezikih / v tridesetih - štiridesetih deželah / v moji Turčiji / v moji turščini / so prepovedane."²

Izet Sarajlic, sarajevski pesnik, sodobnik, ki veliko ljubi, najbolj ženo, ki je zdaj že mrtva in pa mesto Sarajevo, tudi komunist po duhu, ki je doživel zadnjo bosansko vojno, verjel v Jugoslavijo je zapisal v pesmi Prijateljem iz bivše Jugoslavije: "Kaj se je to noč zgodilo z nami, / prijatelji? / Ne vem, / kaj počnete. / Kaj pišete. / S kom pijete. / Katere knjige berete. / Ne vem niti, / ali smo še prijatelji."³

Kje je tu multikulturnost, se boste spraševali.

V njuni ljubezni.

David Bandelli

2 Hikmet, Nazim: *Lirika*. Prev. Ivan Minatti, MK. Ljubljana 1974.

3 Sarajlic, Izet: *Lirika*. Prev. Ivan Minatti et alia, MK. Ljubljana 1999.

Ko sem pred dobrim mesecem listal po Primorskem dnevniku, sem naletel na zelo zanimivo pismo uredništvu. V njem je Peter Verč, predsednik društva Rojanski Krpan, izpostavil pereč problem, s katerim se srečujejo vse slovenske zamejske organizacije: (ne)raba slovenščine v aktivnostih naših društev.

Problem jezika odpira v zamejstvu zelo vroče debate, ker je tesno povezan z identiteto in kulturo etnij, ki živijo na Goriškem, Tržaškem in Videmskem. Stalno prihaja na dan beseda multikulturnost, ki postaja za nas, zamejske Slovence, zelo pogosto žrtvenik, na katerem se odpovedujemo svojim pravicam.

Dr. Pavel Fonda je na 31. študijskih dnevih Draga 96 dejal, da je multikulturnost v preteklosti bila danost, v sedanjosti pa je nujnost in to ne samo za manjšino, temveč tudi za celotno matico. V postmoderni dobi globalizacije in v novi združeni Evropi je multikulturnost res edini način sobivanja. Mislim pa, da morajo sožitje vzpodbujati vse soudeležene strani, saj je po besedah

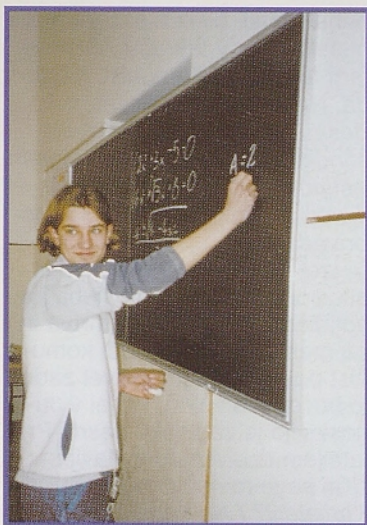
dr. Fonde, "... Je pa to delikatna zadeva, s katero je treba previdno operirati, ker od obogatitve ni daleč meja, kjer se začne lahko odtujevanje in asimilacija". Osebnostno menim, da se je slovenska manjšina v Italiji že večkrat nevarno približala meji, ki ločuje bogatitev od asimilacije. Med taka nevarna približevanja nedvomno spada že omenjeno opuščanje rabe slovenščine v zamejskih društvih. Težnje "pretirane" multikulturnosti, ki mejijo na asimilacijo, so očitne v izjavah nekaterih slovenskih zamejskih politikov in vidnejših predstavnikov. Žal je ta pojav zelo pogost tudi v matici, v njeni težnji k čimprejšnji priključitvi EU.

Slovence navdaja prepogosto kompleks manjvrednosti. Prepričani smo, da bomo s popuščanjem in "razumevanjem" postali zgledni in posledično bolj upoštevani državljani. Podzvestno smo prepričani, da moramo biti pokorni oblastem in zadovoljni s tem, kar imamo. V takih primerih ne moremo več govoriti o multikulturnosti, ki jo aktivno ustvarjata obe strani.

Multikulturnost je namreč nestabilen most nad deročo reko nasprotij in nerazumevanj. Naša pasivnost pomeni nepriznani pri utrjevanju tega mostu. Ob tem se moramo nekoliko zamisliti, ker se nobena zgradba, brez rednega obnavljanja, ne reši pred uničevalnim delom zoba časa.

Andrej Černic

NESTABILNI
MOST NAD
DEROČO REKO

Če je res, da zaradi primordialnih nagodov pri pripadnikih nasprotnega spola privlačijo predvsem značilnosti, ki omogočajo nadaljevanje zdrave in odporne človeške vrste (fizična moč, lepa in urejena zunanost, gibčnost...), zakaj potem neka tera dekleta očarajo moški, ki teh značilnosti nimajo? Pomislimo na primer na pevca skupine U2, Bona Voxa, pomislimo na Woodyja Allena, ki je postal celo sex-symbol, kljub temu da je vse prej kot fizično privlačen.

V moderni družbi, ki je zapletena in kompleksno strukturirana, so mehanizmi, s katerimi pripadniki različnih spolov privlačijo drug drugega, primerni tej razčlenjenosti. Temelj teh mehanizmov pa tudi danes ostaja občutek varnosti. V modernih časih pa je mogoče nuditi varnost otrokom bolj z denarjem in z oblastjo kot pa s fizično močjo. Dekleta bodo torej v fantih iskala več različnih značilnosti, na fante bodo gledala bolj celovito in upoštevala bodo celo vrsto faktorjev: opazovala bodo, kako se bodo obnašali v različnih situacijah in kontekstih, na tehtnico bodo postavila predvsem vlogo, ki jo bodo

fantje znali odigrati v družbi. Prav tako bodo tudi fantje bolj zahtevni, ko bodo izbirali med dekleti: ne bodo se več zadovoljili samo, če bo imelo dekle lepo zunanost in primerne obline. Sexy kategorije so se dandanes močno razširile, čeprav nove vrline in odlike le na bolj moderen in napreden način poudarja-jo primitivne značilnosti moške fizične moči in ženske agilnosti, oz. sposobnosti rojevanja. Tako na primer luksuzen avtomobil postane sexy, ker nadomšča primordialno dokazovanje moči.

Vendar so se te kategorije razvile tudi v neko kvalitativno smer, ki poudarja pristno človeške značilnosti. Tako so postale sexy tudi strogo osebne značilnosti, kot so kreativnost in inteligenca. Kako to? Razvoj je manj globok kot bi se zdelo na prvi pogled. V temelju ostaja vedno en in isti cilj: nadaljevanje zdrave in močne človeške vrste. Spremenile so se le vrline, ki označujejo pozitivne značilnosti vsakega posameznika. Gre torej za spremembo kriterijev naravne selekcije. Toda značilnosti, ki nas pritegujejo in očarajo v našem partnerju ostajajo v podzavesti tiste, ki bi jih radi posredovali svojim naslednikom, t.j. svojim otrokom. Sexy so vse tiste vrline, ki nas privlačijo prav v tistem fantu oz. dekletu in v nobenem drugem. Lahko je to poseben smisel za humor, občutljivost, dobrosrčnost, smisel za reševanje problemov...

Sexy pa je v vsakem primeru predvsem odločna in značajna osebnost. Oseba, ki ve, kdo je, in kaj hoče doseči v življenju, instinktivno umirja in

daje občutek varnosti svojemu partnerju. To velja za moške, tako kot tudi za ženske. Prav zaradi tega je danes pomembno predvsem to, da znamo biti v razmerju s svojim bližnjim pristni, da znamo odražati to, kar smo v resnici

NUDITI OBČUTEK VARNOSTI ALI – "BODI TO KAR 'SI'!"

(tudi če smo ranljivi in nesigurni), in da smo prepričani v to, kar govorimo in kar delamo. Vse to pa je včasih presneto težko, mar ne? Zato bomo o tem še kdaj spregovorili. Do naslednjega srečanja na straneh Rasti, pa vam želim uspešno iskanje vaših osebnih in pristnih značilnosti!

vaša Biba

V moderni družbi so značilnosti, ki privlačujejo fante in dekleta, inteligenca (zgoraj levo, foto Petra Cerego), kreativnost in smisel za humor (spodaj, foto Jan Gustincic in Petra Cerego).

O b priliki sv. Valentina se pojavijo nekatere vprašanja: kako si mladi predstavljajo odnos med fantom in dekletom? Kdo naredi prvi korak? Ali so dekleta preveč agresivna, ali fantje premalo odločni?

Svoje misli, izkušnje in nasvete so nam posredovali...

Ljuba, 17 let - Odnos med fantom in punco: prijateljstvo, razumevanje, ljubezen, spoštovanje. Prvi korak danes naredi, kdor hoče. Osebo mi je bolj všeč, da to stori fant. Jaz pa mu lahko na drugačne načine pokažem, da mi je všeč. Vsekakor mislim, da so fantje danes neodločni in leni.

Tomaž, 25 let - Dandanes ni važno, kdo naredi prvi korak. Obratno, rekel bi, da je važno, da ga naredita oba, tako da ne more biti dvomov o čustvih. Punce agresivne in fantje premalo odločni? V nekaterih primerih to res drži, nasploh pa bi rekel, da so fantje veliko bolj boječi kot včasih, ker dekleta itak odločajo o vsem (kar še ne pomeni, da so agresivne...). Nad reakcijami deklet sem vedno presenečen, ker žensk itak ne razumemo (in jih nikoli ne bomo).

Breda, 24 let - Odnos med punco in fantom mora temeljiti na odkritosrčnosti in medsebojnem spoštovanju. Potem se lahko na tem gradi (npr. prijateljstvo, razumevanje, potrpljenje). Kdo naredi prvi korak? Punca dela in pripravlja "teren", fant se -prej ali slej- zbudi.

Gregor, 22 let - Med fantom in punco je odnos kakor pouk- dopolnilni (slaba šala). Osebo sem bolj lene narave in čakam, da prvi korak naredi punca. Kljub temu ne mislim, da smo fantje na splošno premalo odločni ali da so punce preveč agresivne. Včasih pa me katera tudi preseneti. Zgodilo se mi je, da sem dekletu odkril svojo ljubezen, ona pa mi je rekla, da hoče samo v posteljo z mano.

Martina, 25 let - Odnos med fantom in punco mora biti enakopraven, ljubeč, vzajemen. Prvi korak naredi, kdor ima večjo potrebo, kdor si tega bolj želi. Mislim, da agresivnost in neodločnost nista odvisni od spola; obstajajo ljudje, ki so preveč agresivni in ljudje, ki so premalo odločni. Te sheme počasi odpadajo. Sedaj smo v neki prehodni fazi, ko se zdijo punce bolj agresivne. To se dogaja, ker imajo končno tudi to možnost in ker v bistvu fantje niso na to navajeni.

Matjaž, 19 let - Najpomembnejše v odnosu med fantom in punco so strastni spolni odnosi. Na žalost morajo prvi korak vedno narediti

moški, ker ženske tega ne znajo. Ne strinjam se s trditvijo, da smo fantje premalo odločni, čeprav so včasih dekleta res agresivna.

Mateja, 24 let - O odnosu med fantom in punco je bilo že veliko povedanega, hotela pa sem izraziti svoje mnenje o sv. Valentinu. Ta praznik ima vedno bolj konsumističen značaj. Razumem in se mi zdi prav, da en dan v letu posvetimo svojim partnerjem, vendar to ni del naše tradicije, ampak ameriške.

Peter, 16 let - Običajno prvi korak naredi fant, ker so punce preveč sramežljive. Po mojem mnenju so dekleta v naših letih še otročja, saj sanjajo princa, ki ne bo nikoli prišel. Fantje pa se zadovoljimo z malim in šele kasneje mislimo na odgovornejše odnose. Pri naših letih je važnejša zabava in tega veliko punc ne razume.

Tjaša, 17 let - V odnosu med dvema človekoma je predvsem pomembno, da sta strpna, razumevajoča in da znata poslušati drug drugega. Pomembno je spoštovanje, saj se potem avtomatično rodi prijateljstvo ali ljubezen. Navadno prvi korak naredi fant, vendar sedaj vse pogosteje tudi dekleta. Če mislim na svoje izkušnje: punce po obnašanju postajajo vse bolj fantovske, navzven so agresivne, vendar se v njih skriva močna želja po nežnosti, ljubezni in razumevanju. Fante razumem, če so premalo odločni, saj se večinoma ustrašijo iskrenosti in odkritosti deklet. Včasih me njihove reakcije presenetijo, vendar jih skušam razumeti, ker je za vsem tem nekaj psihološkega. Sicer pa so mi všeč presenečenja in spremembe.

Sara Magliacane

Fantje in dekleta na smučeh – in v ljubezni: kdo se bo spustil hitreje? (foto B. Susič)

LJUBEZEN - KDO NAJ NAREDI PRVI KORAK?

RAST PODELJUJE OSKARJA

Ljudsko žirijo je sestavljalo 49 mladih: Aleksij, Alenka, Alja, Biserka, Breda, Breda, Carlo, Daniel, Danilo, Darja, David, Diego, Dimitri, Dunja, Enrico, Federica, Franco, Igor, Ivo, Jadranka, Jasna, Julija, Kristina, Lavinia, Luciana, Paola, Matej, Marina, Mario, Martin, Martin, Matjaž, Matteo, Mira, Mitja, Niko, Paolo, Peter, Rossana, Sandra, Sara, Staška, Štefan, Tomaž, Tomaž, Valentina, Vuokko.

Ste bili tudi vi med božičnimi prazniki - ali tudi prej in kasneje - v kinu? Kateri film ste si ogledali? Gotovo katerega od tistih, ki so si jih tudi naši "kritiki". No, lahko se zabavate s tem, da preberete ocene naših "Rastnikov" in primerjate, če se skladajo z vašim mnenjem. Lahko tudi preverite, kakšno oceno so izbranim filmom podelili mladi bralci in prijatelji Rasti, ki so sestavljali našo ljudsko žirijo. Na podlagi ocen naše ljudske žirije (5 zvezdic = najvišja ocena; 1 zvezdica = najnižja), je Rast podelila svojega Oskarja. Mi smo med naše nominirance vključili le "božične" filme, to se pravi tiste, ki so jih najdlje vrteli tik pred, med in po praznikih. Kdor bo iskal kake strokov-

ne kriterije pri našem izbiranju in ocenjevanju, bo najbrž razočaran. Namen našega pisanja je samo zabava in sprostitev naših bralcev, konfrontacija mnenj, razvijanje kritičnega mišljenja (nekaterih filmov druge kategorije, ki so sicer želi velik komercialen uspeh, namenoma nismo vključili v seznam).

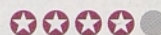
Večino filmov, ki smo jih ocenili, ob času izida Rasti verjetno ne bodo več predvajali po kinodvoranah (morda bodo nekatere ponovno ob času podeljevanja Oscarjev). Lahko pa se boste, dragi bralci, poleti zopet odločali o tem, katere filme si je vredno ogledati v letnem kinu ali na videokaseti. Takrat vam bodo morda ocene naših "kritikov" in ljudske žirije zopet prišle prav pri vaših izbiraх.

Želimo vam dobro branje!

Breda Susič

POTOVANJE V KANDAHAR (Safar E Ghandehar, Ir./Fr., 2001)

REŽIJA: Mohsen Makhmalbaf; **IGRA:** Niloufar Pazira

Film je povzet po resnični zgodbi kanadske novinarki, ki je po izvoru iz Afganistana. Slednja prejme pismo iz daljnega Kandaharja, v katerem sestra prosi za pomoč in obenem najavlja, da si bo vzela življenje pred bližnjim sončnim mrkom. Novinarka se torej odloči za potovanje v Afghanistan, kjer naj bi se srečala z ljubljeno sestro. Niloufar Pazira (to je ime odlične igralkice) se sooča s krutimi razmerami, v katerih živi tamkajšnje prebivalstvo: od pomanjkanja zdravil in hrane, pa do revščine in nestrpnosti. Najbolj intenzivni sceni prikazujeta trenutek, ko osebje Rdečega križa s pomočjo letal posreduje lesene noge nesrečnejšem, ki so se v vojni pohabili, in poročni spreved v puščavi. Film je seveda zelo aktualen in spodbuja k razmišljanju. Svetujem ga vsem tistim, ki se radi zasanjajo v dogajanje na velikem platnu, a ki bi radi pri tem tudi poglobili okoliščine in ozadje grozot, katerim smo bili priče v zadnjih mesecih. **(Peter Raseni)**

HARRY POTTER (Zda, 2001)

REŽIJA: Chris Columbus; **IGRAJO:** Daniel Radcliffe, Emma Watson, Rupert Grint, Robbie Coltrane, Maggie Smith, Richard Harris, Alan Rickman

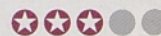

Harry je mlada sirota, ki nima zelo prijetnega življenja s teto, stricem in zelo antipatičnim bratrancem. Ob priliki svojega 11. rojstnega dne odkrije, da je čarovnik, pravzaprav zelo sposoben čarovnik, ki lahko premaga Lorda Voldemorta, morilca svojih staršev. Stopi v čarovniško šolo Hogwarts, kjer se začne njegova pustolovščina.

Avtorica knjige Joanne K. Rowling je sodelovala pri pripravi filma. Zahtevala je, da se film snema v Angliji, na kraju z gotskimi katedralami, antičnimi zavodi, knjižnicami s strahovi ipd. Ob tem si je tudi želela, da bi bili vsi igralci Angleži. Harry Potter je fantastična zgodba s tipičnimi primesmi, kot so lahko leteči strahovi, nenavadni baseball, ki ga čarovniki igrajo na letelih metlah, ogromna šahovnica, pri kateri se protagonisti med sabo uničijo in seveda mali in veliki čarovniki, ki čarajo, čarajo, čarajo, ... toliko, da očarajo tudi gledalce. **(Jadranka Cergol)**

BEHIND ENEMY LINES - ZA SOVRAŽNIKOVO LINIJO (Zda, 2001)

REŽIJA: John Moore; **IGRAJO:** Gene Hackman, Owen Wilson, Joaquim De Almeida

Dogajanje se istočasno odvija na ameriški vojaški letalonosilki v Jadranskem morju med konfliktom na Balkanu ter v okrožju v Bosni, ki ga upravljajo Srbi. Letalo F18, na katerem se zaradi rutinskega fotografskega ogleda nahaja polkovnik Chris Burnett (Owen Wilson), strmoglavi v bližini nastanjenih sovražnih čet. Polkovnik in fotografski dokumenti predstavljajo edini dokaz, da srbsko - bosanske čete ne spoštujejo mednarodnega mirovnega sporazuma. Zato postanejo nevarna samo-

(dalje)

gibna tarča številnih oboroženih vojakov in neusmiljenega ostrostrelca. Admiral Reigart (Hackman) medtem začenja diplomatsko bitko z nadrejenimi v zvezi NATO, da bi lahko rešil svojega vojaka. Največja odlika tega filma so prav gotovo prizori drznih akcij - v ameriškem stilu - scene, ki so jih snemali ob vznožju mogočnih Karpatov in v okolici Bratislave, ter pospešen ritem dogajanja, ki pritegne pozornost gledalca skozi ves film. Vredno je tu omeniti predvsem kruto, a verodostojno prikazovanje vojnih grozot v filmu, ki bi ga ne smeli jemati z lahkoto predvsem v času, ko svetovno sceno ogroža vojna vihra. Skratka, film si je vredno ogledati, ampak s tem, da precejamo skozi filter pretirano junaštvo, malo verjetne prizore ter očitno režiserjevo opredeljenost. **(Ivana Mahnič)**

LE PACTE DES LOUPS - BRATOVŠČINA VOLKOV (Fr., 2001)

REŽIJA: Christophe Gans; **IGRAJO:** Samuel Le Bihan, Vincent Cassel, Monica Bellucci, Emilie Dequenne, Jeremie Renier, Mark Dacascos

Film se nanaša na zgodovinski dogodek iz 18. stoletja, ko je bila pokrajina Gévaudan na jugu Francije grozljivo prizorišče krutih in skrivnostnih zločinov. Francoski kralj Ludvik XV. zato naroči znanstveniku - detektivu Grégoiru De Fronsacu (Samuelu Le Bihanu), naj razkrije morilca. Vitez se tako s svojim indijanskim prijateljem Manijem poda iz obdobja razsvetljenstva v najglobljo temo vraževnosti tega majhnega naselja. Film združuje uspešno kombinacijo kriminalke in shriljivke, kjer se politični zaplet križa s krasnimi zgodovinskimi kostumi, izbrano scenografijo in digitalnimi efekti. Plemiški svet zakotne dežele, neizogibni ljubezenski oklepaji, barbarski pokoli žensk in otrok, samotne pokrajine, ruševine antičnih trdnjav, bujni in temačni gozdovi, beli volkovi ter boji v stilu bojnih veščin z daljnega Vzhoda dajejo dogajanju sodoben ritem: vse te prvine bogatijo trak, ki je po mnenju nekaterih le neresnično prikazovanje zgodovine. Skozi film se stalno prepleta magija, ki se odraža v neke vrste new-age odnosu Indijanca Manija z volkovi. Dovolite mi samo eno pripombo: ko bi nam ob koncu režiser ne razkril morilca, bi bil končni izsledek gotovo učinkovitejši. **(Ivana Mahnič)**

LARA CROFT: TOMB RAIDER (Nemčija/Japonska/Velika Britanija/ZDA, 2001)

REŽIJA: Simon West; **IGRAJO:** Angelina Jolie, John Voight

Film je le delno izpolnil pričakovanja, delno pa tudi zelo razočaral. Angelina Jolie je v vlogi Lare Croft večinoma zadovoljila. Film je tudi poln spektakularne akcije, vizuelnih in zvočnih efektov, ritem je hiter, predelava filma je zelo moderna. Zakaj bi torej film razočaral? Ker mora dober film imeti tudi dobro zgodbo, glavni liki pa morajo biti vsaj malo poglobljeni. Zgodba je ravno taka kot kaka videoigra: Lara mora najti dele prastarega zlatega trikotnika, ki vsakih 5000 let ob posebni kombinaciji planetov daje možnost, da njegov lastnik kontrolira čas. V videoigri igralec aktivno premika junakinjo po virtualnem prostoru, v filmu pa jo le spremlja, zato je razplet zgodbe preveč enostaven, površen in neverjeten. Pozna se, da je režiser skušal olepšati zgodbo, nikoli pa mu to ni resnično uspelo. Junaki so papirnati, enolični in psihološko nerazviti. Celo Angelina Jolie, ki je v filmu še najboljša, se čustveno razvname le ob streljanju na sovražnike. Vsekakor ima film le tudi nekaj dobrih trenutkov, ki nam preprečujejo, da bi ga postavili med najslabše filme lanskega leta. Vseeno pa ostajam mnenja, da je bila cena vstopnice za tak film previsoka. **(Tomaž Susič)**

OCEAN'S ELEVEN (ZDA, 2001)

REŽIJA: Steven Soderbergh; **IGRAJO:** George Clooney, Andy Garcia, Brad Pitt, Matt Damon, Julia Roberts

Film je prijeten in zabaven, vendar boste preživeli, tudi če si ga niste ali ne boste ogledali. Zgodba govori o običajnem "nemogočem ropu" (med drugim gre za remake filma iz šestdesetih let). Tokrat gre za plen 150 milijonov dolarjev, denarno zalogo, ki jo mora v nedostopnem trezorju-bunkerju hraniti lastnik treh izmed največjih casinojev v Las Vegasu, Terry Benedict (Andy Garcia). Danny Ocean, ropar - gentleman (George Clooney), sestavi ekipo enajstih "strokovnjakov", ki se z veliko dozo iznajdljivosti lotijo podviga. Pri tem pa si Ocean zastavi še cilj, da ponovno osvoji bivšo ženo (Julio Roberts), ki se je med njegovim prisilnim bivanjem v zaporu ogrela za drugega moškega, to je ravno za vplivnega lasvegaškega lastnika casinojev. Priporočamo torej, da filma nikakor ne zamudijo le oboževalke Georgeja Clooneja (saj je v tem filmu res očarljiv), Breda Pitta ali Matta Demona ter oboževalci lepe Julie Roberts. **(Breda Susič)**

(dalje)

MONSOON WEDDING - MONSUNSKA SVATBA (Indija/Fr./Nem./It./Zda, 2001) ★★★★★

REŽIJA: Mira Nair; **IGRAJO:** Naseeruddin Shah, Vasundhara Das, Parvin Dabas, Vijay Raaz, Neha Dubey

Najboljši film!

Indijska režiserka Mira Nair (Salaam Bombay) postavi v ospredje tipično indijsko poroko. Zgodba se vrši v New Delhiju, kjer se družini pripravljata na poroko. Nevesta ne pozna ženina, saj so ga po stari indijski navadi skrbno izbrali že njeni starši. Kot se v taki zgodbi spodobi, seveda nevesta sploh ni še pozabila na prejšnjega ljubimca, še manj pa je zaljubljena v bodočega moža. V filmu se prepletajo še druge zgodbe, bolj ali manj čustvenega značaja, ki zadevajo ostale člane družine. Nazadnje se trenje med člani obeh družin končno pomiri in zavladava slovesno vzdušje, kot se za poroko spodobi. Film si je prislužil zlatega leva na zadnjem festivalu v Benetkah, je zelo prijeten in si ga je vredno ogledati, bodisi zaradi zgodbe kot take, kot zaradi sposobnih in prepričljivih igralcev. Posebej je treba omeniti glasbo, ki daje filmu - skupaj s fotografijo - poseben čar. **(Peter Raseni)**

FROM HELL - RESNIČNA ZGODBA JACKA RAZPARAČA (Zda/Češka, 2001) ★★★★★

REŽIJA: Albert in Allen Hughes; **IGRAJO:** Johnny Depp, Heather Graham, Ian Holm

Zgodbo Jacka Razparača poznamo vsi - o njem so posneli že vrsto filmov. Zato bi lahko bil ta film le nova verzija že prežvečene zgodbe o serijskem morilcu, ki je živel v britanski prestolnici poznega 19. stoletja in kjer je na okruten način umoril številna revna dekleta in prostitutke. V resnici pa je gledalec prijetno presenečen nad novo interpretacijo dogodkov in nad možnimi razlogi, zakaj Jacka niso nikoli odkrili, ki jih ponujata avtorja Alan Moore in Eddie Campbell. Gre torej za vse prej kot predvidljivo zgodbo, ki je prikazana na inteligen in prepričljiv način. Film je stalno nadvse napet, tako da je gledalec dobesedno priklenjen na sedež kinodvorane. Atmosfera je moreča in temačna. Igralci so izvrstni, predvsem Johnny Depp, ki je kot vedno zelo izrazit in tankočuten interpret. **(Franco C. - Breda S.)**

SPY GAME (ZDA, 2001) ★★★★★

REŽIJA: Tony Scott; **IGRA:** Robert Redford, Brad Pitt, Catherine McCormack, Stephen Dillane

Zgodba se odvija leta 1991 in pripoveduje o brezobzirnem tajnem agentu Cie Nathanu Muirju (Redford), ki ima to nalogo, da reši starega prijatelja Bishopa (Pitt) iz zapora na Kitajskem, kjer so ga priprli zaradi vohunjenja in zaradi tega tvega celo smrtno kazen. Muir ima na razpolago samo 24 ur. Dogajanje je postavljeno tudi v Vietnam, na Madžarsko, v Berlin in Beirut in nas popelje v svet tajnih agentov, ki opravljajo po svetu najrazličnejše operacije. Režiser Tony Scott, brat bolj znanega režiserja Ridleya (Blade Runner, Alien, Gladiator, Black Hawk Down), je uspel napolniti celi dve uri z zanimivimi akcijskimi prizori in spretno režiral dva najbolj priljubljena ameriška igralca, ne da bi zapadel v dolgočasnost. Film se odlikuje še po posebno spretni in izvirni montaži. Redford in Pitt sta skupaj že igrala v filmu leta 1992 (In mezzo scorre il fiume). **(Peter Raseni)**

THE LORD OF THE RINGS - GOSPODAR PRSTANOV (ZDA, 2001) ★★★★★

REŽIJA: Peter Jackson; **IGRAJO:** Ian Holm, Ian McKellen, Elijah Wood, Viggo Mortensen, Liv Tyler

Epska zgodba o dobrem in zlu, pravljičarstva, prijateljstva in hrabrosti, heroični problem reševanja celotnega človeštva: te so glavne sestavine filma Bratovščina prstanov, ki je nastal na podlagi znanega in priljubljenega istoimenskega romana J. R. R. Tolkiena. Film je sicer samo prvi del trilogije Gospodar prstanov, ki je postavljen v čas pred zgodovino v Vmesno deželo, ko je Sauron skoval 20 prstanov, od katerih je bil eden najmočnejši: kdor ga je imel, je gospodoval nad vso zemljo. Po raznih dogodivščinah pride prstan v roke hobbitu Bilbu, ki ga izroči nečaku Frodu. Okoli Froda se bo tako zbrala bratovščina, ki ima nalogo, da pod vodstvom čarovnika Gandalfa vrže prstan v mogočno ognjeno žrelo, kjer se bo prstan stopil, tako da Mordor in vse negativne sile sveta ne bodo mogle zagospodovati. Bo bratovščini to uspelo? **(Jadranka Cergol)**

